

ИЗТОКЪ

СЕДМИЧНИКЪ ЗА ОБЩЕСТВЕНЪ ЖИВОТЪ И КУЛТУРА
РЕДАКТИРА И ИЗДАВА ТЕОДОРЪ МИЛЕВЪ

АБОНАМЕНТЪ: За година 100 лв.; за 6 мес. 55 лв.
За чужбина 150 и 80 лв. За учащите се 80 и 40 лв.

Единъ брой 3 лева
Редакция и Администрация, ул. Мар. Луиза 45 — София

СЪДЪРЖА:

Зовъ за миръ — Теодоръ Милевъ; Мирътъ зове хората — скулптура отъ Трентъ; Изкуство и животъ — Г. Пиринъ; Стихотворение; Единъ отзивъ на Пенчо Славейковъ — С Чилингировъ; Николай Лилиевъ и младитѣ ни поети — К. Гължбовъ; За операта — Б. Илиевъ; Музикаленъ свѣтъ; Ехо безъ коментаръ; Книжнина; Разни: Новъ ежедневникъ; Левъ Шестовъ; Музикаленъ свѣтъ; Мисли и др.

ТЕОДОРЪ МИЛЕВЪ

ЗОВЪ ЗА МИРЪ

Следъ кървавитѣ оргии на всѣка война се създава общо настроение въ полза на мира; нѣкои отдѣлни личности, писатели и поети, философи, историци и социолози, женски съюзи и миролюбиви дружества подканятъ граждани и правителства къмъ разоржение и миръ.

Но винаги, ако доводитѣ и мотивитѣ на миролюбцитѣ сж се стрували на здравия човѣшки разумъ много логични и естествени, крайното впечатление, което проповедитѣ за миръ оставятъ у творещия човѣкъ, у човѣка на действителността е претенциозностъ и сектанство.

Викътъ за миръ като че не е викъ на гълпитѣ, на народа, общочовѣшка нужда, гласъ божи, а само наивенъ стремежъ на заблудени идеалисти.

Ентузиазмътъ на миротворцитѣ изглежда слабъ и нищоженъ предъ войнственния ентузиазмъ на всички народности и хора.

И фактически, мирътъ между хората е билъ винаги изключение и редкостъ. За да насържаватъ мира сж създали премии, нѣщо, което е неужно за насърчение на войнитѣ.

Всички държави и народи на свѣта и частно европейскитѣ сж били и сж днесъ още постоянно въ война. Периодитѣ на миръ, които тѣ преживѣватъ, не съставятъ нормалното имъ положение, а сж изключения; тѣ сж затишя, презъ които се замисля и подготвя следущата война.

Това положение наистина има дълбоки причини и най-главната отъ тѣхъ е природния законъ за борбата за съществуване.

За да живѣятъ, създаденията на дѣдо Господа трѣбва да се съревуноватъ, да се борятъ, да се биятъ, да се самоизстребватъ.

*

Волтеръ намира, че целта на всѣка война е кражбата. Това е цинично, но вѣрно определение на естествения развой на всѣки живъ народъ.

За да живѣятъ, отдѣлнитѣ индивиди трѣбва да се борятъ. Колективнитѣ тѣла пакъ трѣбва да воюватъ.

По тази причина истински миръ нѣма да има скоро. Нашиятъ миръ ще бжде винаги негативенъ, т. е. състояние на победени, изтощени, онеправдани хора и държави, които търсятъ възмездие. И миръ на грабителите, които се въоржаватъ за да не изпуснатъ плячката си.

Истинскитъ миръ ще бжде желанъ и ще живѣе за сега въ сърцата само на нѣколцина, на единъ елитъ отъ хора, които не сж имали и нѣма да иматъ влияние върху сждбинитѣ на човѣчеството.

А за да бжде мирътъ между хората нормално състояние, трѣбва човѣшката природа да се измѣни; човѣкътъ да се изроди и разждѣнитѣ му способности да надделѣятъ инстинкта и страститѣ му; отъ рожба на земята, да стане творение на цивилизацията; отъ свежо, здраво, буйно, страстно, егоистично, предприемчиво, жестоко същество, да се превърне на нежно, слабо, нервно, интелектуално, съзерцателно, съзлативно, състрадателно, алтруистично.

И наистина, човѣчеството отива бездруго нататъкъ. Ще дойде день,

нѣкога, когато болшинството отъ хората ще се водятъ отъ чистия разсѣдъкъ, скромността и себеотрицанието, животътъ ще имъ се види по цененъ отъ смъртта и тогава войни нѣма да има.

Но днесъ, ние сме още далечъ отъ този день. Народитѣ, които населяватъ Европа и Америка сж млади, експанзивни, егоистични и обичатъ да се биятъ. Борбата и смъртта сж сладки, възвишени, върховни блага за тѣхъ.

И отъ такива храбреци миръ не трѣбва да се очаква.

И отъ подробности изъ живота на днешнитѣ общества е ясно, че миръ не може да има на земята.

Известно е че единъ отъ главнитѣ източници на благоденствие за държавитѣ е присвояването на чужди блага. Всички държавници отправятъ окоето си върху минитѣ, фабрицитѣ, изворитѣ, плодороднитѣ полета, колониитѣ на съседитѣ си. Това, което произвежда собствената имъ държава не имъ се вижда никога достатъчно. Критерия за истински успѣхъ е количеството на присвоеното чуждо.

Следъ общоевропейската война Лойдъ Жоржъ събщи съ гартюфска загриженостъ въ английския парламентъ, че Британската империя е принудена да се грижи за нови 400,000 кв. км. територия. Този резултатъ отъ войната, се прие отъ английския народъ като пълно, богато и едно възмездие за всичкитѣ загуби въ хора и материяли, а отъ другитѣ държави, като свръцененъ примѣръ на кжде трѣбва да насочи усилията си всѣки честенъ и уменъ народъ.

Англия и Америка, сж водителки на свѣтовната политика днесъ. Тѣ ще бждатъ такива още дълго време и свѣта ще живѣе много още подъ гнета или обаянието на тѣхния духъ на циниченъ егоизъмъ и безсъвѣстно посегателство.

Затова всички европ. държавници говорятъ за миръ, сключватъ спогодби за миръ, създаватъ конференции за разоржаване, а фактически използватъ създаденото затишие за да насочатъ почти всичката производителностъ на народитѣ си къмъ по-мощно, по ефикасно и по-широко въоржаване.

Поради това и миръ нѣма да има скоро.

Докато въ Европа не си пробие пжтъ другъ способъ за благосъстояние, друго мѣрило за успѣхъ; докато въ съзнанието на обществото лежи убеждението, че богатството се намира вънъ отъ гражданина, а не въ неговитѣ лични продуктивни способности; докато водителитѣ на човѣчеството не приематъ за единственъ източникъ на економическа мощъ, богатствата, които всѣки народъ има въ своитѣ граници; докато и най-бедната страна не съзнае, че въ недрата на земята ѝ, въ рѣкитѣ и водопадитѣ ѝ, въ горитѣ ѝ, въ полята и нивитѣ ѝ, въ лабораториитѣ на ученитѣ ѝ, въ работоспособността на населението ѝ се крие повече благосъстояние отколкото е нужно за единъ народъ, войната ще бжде не само неизбежна но и една необходимостъ.

До тогава всѣки зовъ за миръ ще звучи фалшиво и ще си остане сектантско възделение.

МИРЪТЪ ЗОВЕ ЧОВѣЧЕСТВОТО

отъ Нюбъри А. Трентъ

Този красивъ паметникъ е издигнатъ въ единъ английски градъ въ честь на мира, който въ видъ на ангелъ зове човѣчеството къмъ братство и любовъ

Въ времена, когато всички народи, включая английския, правятъ голѣми приготовления за война, този починъ трѣбва да се поздравя и насърчи съ всички сили.

Виша политика. Колкото щеславието и алчността на отдѣлни лица и на народи да сж голѣми двигатели на висшата политика; все пакъ най-мощния потокъ, който ги движи е властолубието.

Властолубието не избликва отъ време на време само въ душитѣ на кралетѣ и на силнитѣ, а най-много и най-често имено въ нискитѣ народни слоеве.

Винаги пакъ идватъ часове, когато масата е готова да жертвува живота, имота, съвестта, добродетелитѣ си, за да си достави върховната наслада да владѣе като победоносецъ, произволно тираниченъ народъ надъ други нации.

Ницше

Изкуство и животъ

Всичко умира, всичко е тлънъ. И както лжичитъ на слънцето изчезватъ при-вечеръ, така може би единъ денъ и слънцето ще изгасне.

— Що е вѣчностъ, кое е вѣчно? — се пита въ тревожни търсения човѣкътъ и въздъхва сломенъ: „Никой не знае какво сме ние, дѣ е началото и края на свѣтоветъ?“

Но и въ своята безнадежностъ човѣкътъ пѣе. И единствено пѣснитъ и откровенията на поетитъ и писателитъ се мѣркатъ въ нашия животъ — тъменъ и неизвѣстенъ — като свѣтли лъчи и пжеводни звѣзди. И поколѣнията повтарятъ пѣснитъ на своитъ пѣвци, но единъ денъ забравата и бждащата култура ще оставятъ и тѣхъ, днешнитъ пѣсни, настрана, както днесъ сж забравени и оставени на страна, въ забвение, пѣснитъ на Омира, Пиндара, Алкея, Сафо и други, велики за времето си древни поети.

Привѣрженицитъ на така нареченото пролетарско изкуство продължаватъ да се борятъ и работятъ за да наложатъ своето схващане:

— Че изкуството не е социална нужда!

Но за да се отрече тази мисль достатъчно е да се приведе за примѣръ народното творчество. Презъ всички вѣкове, презъ всички епохи народитъ сж имали свой пѣвци, които сж пѣли за мжкитъ и радоститъ, за величието и подвизитъ на своитъ народи. И въ древността е имало пѣвци — нека споменемъ само легендарния пѣвецъ Омира — и въ срѣднитъ вѣкове е имало трубадури и минезенгери, както и днесъ има у насъ и въ другитъ страни скитници народни пѣвци. Не е ли това социална нужда? Не жадуватъ ли народитъ пѣсни, музика, театъръ? Животътъ е който творитъ изкуството.

Тжна е, въ повечето случаи, участъта на даровититъ хора, защото измамата и нахалството сж чужди за тѣхъ. Тѣ нѣматъ успѣхъ въ живота, защото не пълзятъ и не се продаватъ.

Умрѣ поета Вихрогновъ. Различаха се негови приятели, познати и непознати, мнозина сжжаляваха, млади момичета плакаха. Погребяха го тържествено, заредиха се траурни утра и тържества въ честь на умрѣлия поетъ. А въ литературнитъ списания и вестници се появиха една следъ друга нѣколко обширни статии и литературно исторически изследвания върху творчеството на Вихрогновъ, за неговото значение въ литературата и пр.

Но приживѣ всички хулеха поета, който беше бѣденъ и умрѣ въ мизерия.

Да припомнимъ ли и трагедията на Яворовъ?

Нека почитаме поетитъ приживѣ. Защото славея пѣе, докато е живъ. Да почитаме поетитъ, на повечето отъ които не е чудно така нареченото caritatio benevolentiae — домогване отъ страна на автора да добие благосклонността на читателитъ чрезъ омаловажаване своето дѣло.

Изкуството е било хиляди пкти разпѣвано на кръсть. Всѣки иска да каже нѣщо ново за изкуството, мнозина смѣтатъ, че сж предопределени да чертаятъ пжтищата и правилата на изкуството.

А изкуството си върви по своя пжтъ, независимо отъ никакви правила, свободно и вѣчно, и издига като свѣтли фарове имената на голѣмитъ творци: художници, писатели, артисти, пѣвци.

Изкуството продължава своя ходъ презъ вековетъ — ту въ разцвѣтъ, ту въ упадѣкъ — но епигонитъ тичатъ и викатъ:

— Да живѣе изкуството! Други добавяватъ:

— L'art pour l'art!

Трети:

— Изкуството не е социална нужда. То е срѣдство за постигане по-свършенъ общественъ строй! и т. н.

Кои сж прави?

Животътъ, могъщъ и властенъ, се възправя и казва

— Азъ.

Г. Пиринъ

Ако всички почнатъ да разсждаватъ — кой ще живѣе. М. Горки

НАШИ И ЧУЖДИ ПОЕТИ

ПРИМИРЕНИЕ

Въ тѣзи дни на стрѣвъ и озлобление
Отъ кръвни разпри ужасенъ,
Съсъ гетсиманско примирение
Да можехъ — бледъ и вдѣхновенъ,

Да обродя навсждѣ хижитъ,
Гдѣ всѣка радостъ гине въ мракъ,
И черния синджиръ на грижитъ
Опасва бедния селякъ.

И тамъ средъ глухитъ проклетия
На тозъ народъ обезвѣренъ,
Да шепна тихо: Братя, Братя,
И азъ не помня свѣтълъ денъ,

И моятъ друмъ се вий въ падинитъ
На безначалната, печаль,
И мракътъ среди който гинете
Крила надъ мене е прострѣлъ;

Но въ тѣзи дни на озлобление,
На дива, неяситна страсть,
Азъ нося свято примирение
И дия братя между васъ.

Ю. Ветвиновъ

С. Чилингировъ

Единъ отзивъ на Пенчо Славейковъ

Презъ 1904 г. — времето точно не си спомнямъ — се събрахме по покана на академическото дружество „Напредъ“ въ една отъ малкитъ аудитории на историко-филологическия факултетъ. Дружеството ни приканваше да обмислимъ въпроса за участието на българскитъ поети и писатели въ единъ сборникъ, въ който трѣбваше да се застъпятъ — всѣки на свой езикъ — творцитъ на южнославянското слово. Между присѣствувашитъ лицаха: Ана Карима, Вела Благоева, Гр. Лютаковъ и др. Последенъ дойде Пенчо Славейковъ. Още щомъ престъпи прага на аудиторията, той запита, кой е написалъ адреса на отправената до него покана. Секретарътъ на дружеството, покойниятъ вече попъ Ивановъ отъ Орхане, юристъ, стана правъ до чина, на който седѣше:

— Азъ...

Пенчо се облегна на бастана си и нервно заклати глава.

— Вие още не знаете, какъ се пише моето презиме, пжкъ взели сте да ме каните на Божигробска топурдия.

Попъ Ивановъ виновенно наведе глава и неволно запита: Защо?...

— Защото, момко, защото... името е човѣка... Не можешъ да познавашъ човѣка, щомъ не му знаешъ името... Славейковъ не се пише съ двойно е...

Този тежко наслаганъ калай върху граматическитъ прибори на младия студентъ смути за мигъ всинца ни. Нѣкой се обади:

— Господинъ Славейковъ, той е юристъ...

— Юристъ ли? Тогава друга работа: на адвоката не му трѣбва да пише, — стигатъ му хорскитъ пѣсни.

Разбрахме, че каквото и да се каже за оправдане на студента, Пенчо все ще му намѣри капакъ, затова решихме да пристъпимъ къмъ работа. Азъ поканихъ секретаря на дружество „Напредъ“ да ни каже, защо ни е викалъ и съ каквo бихме могли да му бждемъ полезни. Отправихъ тая покана, само за да извада отъ неудобното положение попъ Иванова. Въ сжщностъ, азъ самъ бѣхъ на дното на тоя починъ и добре знаяхъ, защо сме викани. Насѣдали на чиноветъ, ние изслушахме обясненията на секретаря. Идеята да се издаде единъ югославянски сборникъ, въ който да участвуватъ и българитъ на своя езикъ съ отбрани и непечатани свои произведения се намѣри отлична. Това схващане сподѣли и Пенчо Славейковъ, който тутакси бѣше посоченъ отъ всинца, ни като председателъ на редакционния комитетъ. За членъ на този комитетъ и за секретаръ бѣхъ посоченъ азъ. Останалитъ членове не си спомнямъ.

Макаръ Пенчо Славейковъ да отблъс-

на нѣколко пкти отъ себе си тази тежоба, тя му се наложи, и той я прие, но при условие, че последната дума при оценката на представенитъ работи ще се даде нему. Нѣкой отъ събранитъ поискаха да го увѣрятъ, че тъкмо така сж разбирали неговото участие като председателъ на комитета.

— Щомъ като е така, така да бжде, — заключи Пенчо. Само да се помни — на чужда сватба ни викатъ. Всѣки съ най-хубавитъ си дрехи. А ти, Ано, — обърна се той къмъ Карима — да не се дотърешъ като повлѣкана... Пудрица макаръ, ала да приличашъ на нѣщо...

— Ихъ пжкъ ти, Пенчо... Ихъ! зеръ, — провиквай се ти сега, че сетне други ще се провикватъ... Ние прихнахме отъ смѣхъ...

— Женската челядь е всичкото на такива мѣста, — заключи Пенчо.

Азъ се заловихъ съ ирането на материалитъ. Едни отъ тѣхъ ми се изпращаха отъ своитъ автори, а други отиваха да измолвамъ самъ. Когато се насѣбра една купчина ржкописи, азъ я отнесохъ на П. Славейковъ въ Народната Библиотека, поддиректоръ на която бѣше тогава. Заключени въ неговия кабинетъ, ние цѣлъ следобѣдъ четохме творенията на стари и млади писатели, на вече известни и на едва започващи поети. Резултатъ на преценката се яви следното писмо, собственоржчно написано отъ Славейкова. Следъ това писмо, естествено бѣ, че българитъ не биха могли да участвуватъ въ единъ чуждъ сборникъ. По-скоро ни съобщиха и отъ Бѣлградъ, че съставянето на проектираното дѣло се отлага за по-добри времена. Такива, обаче, и до днесъ не настъжиха.

Ето това писмо на Славейкова, предадено съ неговия правописъ.

„До г. Прѣдсѣдателя на друж. „Напредъ“.

„Отъ прѣгледанитъ и пратени нѣща за „Южносл. Алманахъ“, имамъ честъ да Ви доложа че 1) Около бѣлянката и 2) На рѣчния бродъ — отъ Церковски; 3) Храненица, отъ В. Благоева, 4) стиховетъ на С. Сейновъ, — не чинатъ за нищо.

„5) Сръб.-Бѣлг. отношения въ творенията на Ив. Вазовъ, 6) Загребъ и Кроація отъ А. Катрановъ — излизатъ вънъ отъ поставената рамка за материалитъ, които могатъ да се приематъ за въ „алманаха“. Първото е критика, второто — пжтни бѣлжжки.

„7) Пѣсни, отъ Т. Куневъ, 8) Стихове отъ Ракитинъ, 9) Стихове отъ Гр. Лютаковъ, 10) Башино огнище, отъ Ив. Кириловъ, 11) Пустиникъ отъ А. Страшимировъ, 12) Засвати се, отъ В. Благоева, 13) Задушица, отъ Елинъ-Пелинъ, 14) Петъ имена, отъ К. Величковъ — могатъ да се помѣстятъ, но само когато има други нѣща, по-добри отъ тѣхъ, та

Николай Лилиевъ и младитъ поети

Фрагментъ

Въ бр. 15 на „Изтокъ“ видѣхме какъ българинътъ въ миналото се превѣплощава отъ човѣкъ на Кавала въ човѣкъ на рибния букваръ и на Балкана: отъ човѣкъ на повишената емоционалностъ той става човѣкъ разсждѣченъ и активенъ. Но понеже създаденото въ миналото не може да се преодолѣе напълно, то днешниятъ българинъ крие въ себе си и човѣка на Кавала. Той е противоречие, каквото не ще намѣри нийдѣ по земята. Ботевъ бѣше и едното, и другото, и третото: съчетаваше повишена емоционалностъ, която избива въ лириката му, съ склонностъ къмъ разсждѣчностъ, която се оглежда въ идейния му животъ, и революционна активностъ, която бѣ проявена въ подвига на Вола. Но той постигна истинския българинъ на новото време, защото въ душата му побѣди човѣкътъ на Балкана. Наредъ съ него можемъ да поставимъ само Яворова — това второ въплочение на новия български духъ. Яворовъ е втори Ботевъ: и тукъ повишена емоционалностъ, и тукъ склонностъ къмъ разсждѣчностъ, и тукъ революционна активностъ — и ако има нѣкои различия, то тѣ сж или случайни или бележатъ пжтя, изминатъ отъ българина презъ последнитъ шестдесетъ години. Грѣши оня, който мисли, че духътъ на Ботевъ и Яворова е мъртавъ. Той е живъ и дири своето трето въплочение и жертва. Отчасти той живъ у Димча Дебеляновъ — но Димчо Дебеляновъ не бѣше нито Ботевъ, нито Яворовъ, макаръ и въ него да се гнѣздатъ и повишена емоционалностъ, и склонностъ къмъ разсждѣчностъ, и една активностъ, която не се изрази въ революционни прояви, но която го заведе до цѣлтистия брѣгъ на Струма, гдето той падна убитъ отъ вражески куршумъ. Димчо можеше да не отиде на война, да остане като другъ наши писатели въ спокойния тиль — той самъ пожела своята смъртъ, защото бѣше човѣкъ на подвига — човѣкътъ на Балкана. Да се преклонимъ и предъ неговия свѣтълъ образъ: той бѣше като Ботева и Яворова единъ истински българинъ, макаръ и не отъ тѣхния рѣстъ.

Истинския българинъ, какъвто го намираме въплотенъ въ Ботева, Яворова и Димчо Дебеляновъ познава не мжката на раздробеното — мжката на раздробеното познава той. Тройственъ е неговиятъ духъ — тройствена е неговата мжка. Емоционалнитъ, разсждѣчнитъ и активниятъ човѣкъ воюватъ помежду си. Побѣждава активниятъ човѣкъ — човѣкътъ на Балкана! Не остана при своитъ поетични съновидѣния ни Ботевъ, ни Яворовъ, ни Димчо Дебеляновъ, защото бѣха синове на единъ жизнеспособенъ народъ, който може да премине всѣкога отъ чувство и мисль къмъ дѣло.

Измежду днешнитъ млади поети има и даровити, но въ тѣхната поезия не се чувствува духътъ на истинския българинъ, намѣрилъ своето въплочение въ живота и творчеството на единъ Ботевъ, Яворовъ, Димчо Дебеляновъ. Тѣ не сж човѣкътъ на Балкана съ своитвената му огнена темпераментностъ и затова въ стиховетъ имъ нѣма движението, напрѣгнатостта, вихъра въ поезията на Ботева, Яворова, Димча Дебеляновъ. Въ тѣхнитъ души е побѣдилъ човѣкътъ на Кавала и тѣ живѣятъ само съ една повишена емоционалностъ. Тѣхенъ родоначалникъ е Николай Лилиевъ, поетътъ на тихата съзерцателностъ и ангелската смиреностъ — любимецътъ на младежта. Той ни е далъ своя портретъ въ малкото стихотворение:

„Въ тоя вѣкъ на хищно изтрѣбление — о, Господи, нима съмъ азъ за тамъ? — Ти ме дари съ божествено смирение. превърна моятъ душа на храмъ — и въ она мигъ на свято вдѣхновение надъ мене Ти прострѣ дѣсница самъ и промълви слова, които знамъ отъ тъмний денъ на своето рождение. — О, Господи, кому съмъ нуженъ тамъ?“

покрай другитъ нѣма да биятъ въ очи не малкитъ имъ недостатъци. „Моето лично миѣние е — всички ржкописи да се върнатъ на авторитъ имъ. Тѣ може би да чинатъ нѣщо, но само на прѣдъ чужди очи. А въ „Южносл. Алманахъ“ нѣма защо да се излѣзза само съ баласть“.

19. I. 1905. София.

П. П. Славейковъ

Ясно е, това не е човъкът на Балкана, не е онежня българинът, който говори в поезията на Ботева, Яворова, Димча Дебелянов. Каква голяма разлика между цитираното стихотворение на Лилиева и стихотворението „Единъ убий“ на Дебелянова, въ което срѣщаме следните сурови думи:

Смѣшна жалъ, нелѣпа жалъ,
въ грохотно, жестоко време!
Не животь ли да отнеме
той живота свой е даль?

И нима подъ вражи стягъ
готвилъ е за насъ пощада? —
Не, той взе що му се пада,
мъртвиятъ не е ни врагъ!

Сжиятъ този човък на Балкана, Димчо Дебелянов, се провиква въ стихотворението „Въ тъмница“:

И катъ воинъ въ тъмница,
да не можешъ—плѣненъ,
да развържешъ дѣсна
въ гнѣвъ безумно свещенъ.

Ботевъ, Яворовъ, Дебеляновъ сжъздатели на една поезия, каквато рѣдко ще намѣрите другадѣ. Нейното име е ерупция—Ботевъ, Яворовъ, Дебеляновъ взѣятъ предъ насъ като кратери на угаснали вулкани. Лилиевъ обаче, нѣма нищо общо съ тѣхъ. Той стои отъ тѣхната поезия толкозъ далечъ, колкото нежното настроение отъ пламтящото чувство. Да сравнявашъ Лилиева съ тѣхъ, значи да сравнявашъ бисерните сълзи на Миньона съ капките кръвъ, които изплаква Кримхилда предъ разкования ковчегъ на Зигфрида.

Но отъ Лилиева сжъ учили всички наши млади поети и то не, както мислятъ нѣкои, само на езикъ и метрична похватностъ, но и на нѣщо друго, много, много по-важно, неотбелзано до сега. Това е свеждането на външния свѣтъ до леки цвѣтни гами, безъ ярки свѣтлинни и остри очертавания, отдръпането му въ смрачени далечини, насищането му съ неопредѣлена емоционалностъ, съ една речъ — пастелното изображение. Лилиевъ е майсторъ на личичния пастелъ, но на него не можаха да се научатъ ученицитѣ му, тъй както Лилиевъ го научи отъ Самена. У мнозина той се изроди въ занаятчийски ретушъ, въ маниерно смекчаване на багри и линии, въ пресищане съ сълзена сантименталностъ. И заредиха се стихотворения заугладени външно, звънливи, безсъдържателни. Човъкътъ на кавала е подчиненъ у Лилиева на едно по-висшо начало, защото Лилиевъ е човъкътъ съ култура и дарба— у тѣхъ човъкътъ на кавала не е подчиненъ на това по-висшо начало, защото имъ липсва културата и дарбата на тѣхния учител. Кое е това начало? — То е стилното начало. Своята емоционалностъ Лилиевъ ни дава стилизирана, въ единъ строй, който не е строеятъ на действителната преживѣлица — неговитѣ ученици не познаватъ стилизирането на емоционалността, нейното превъплъщение отъ сурова преживѣлица въ художествано осмислена душевностъ. Въ повечето случаи тѣ оставатъ тамъ, гдето бѣхме преди много години: при непосредствения изразъ на чувство, толкозъ много хвалени и прехвалени у насъ. Наистина, въ гѣхнитѣ изискани отъ „къмъ форма стихове нѣма ни „Ахъ!“, ни „Охъ!“, както въ стиховетѣ отъ румелийско време, но това не измѣня сжщността: все пакъ тѣ сж румелийска поезия, защото сж мокри отъ сълзи, защото сж рожба на сурова непревплотена емоционалностъ, каквато липсва у Лилиева.

Единъ другъ потокъ се кръстосва въ душитъ на младитѣ съ потока на Лилиевъ. Това е нѣмскиятъ и рускиятъ експресионизъмъ, които ексклюзи бидоха отворени отъ Гео Милевъ и Чавдаръ Мутафовъ. Влиянието на експресионизма е напълно противоположно на влиянието, което упражнява върху младитѣ поети импресионизъмътъ чрезъ своя български представител Лилиевъ. Експресионизъмътъ не проповѣдва свеждането на външния свѣтъ до леки цвѣтни гами, както импресионизъмътъ, а разлагането му на неговитѣ съставни части, деформирането му. Въ импресионизма външниятъ свѣтъ си остава такъвъ, какъвто е въ сжщността, само че се явява обезплетенъ, призраченъ, отдръпанъ въ смрачени далечини; въ експресионизма той бива разглобенъ и подчиненъ на ново единство, чрезъ внасяне на загадъчни съотношения. Въ импре-

сионизма той е наситенъ съ неопредѣлена емоционалностъ; въ експресионизма той мръзне въ хладна ирационалностъ.

Експресионизъмътъ, като напълно противоположенъ на импресионизма, а особено на Лилиевския импресионизъмъ, трѣбваше да измѣсти стрѣлката на новата ни поезия въ малко по-друга насока. Пастелниятъ маниеръ на изображение отстъпи до известна степенъ мѣсто на акварелния. Не леки цвѣтни гами, безъ остри очертавания и ярки свѣтлинни, а разложени колоритни единства, дадени аналитично, като отдѣлни петна съ рѣзки очертавания — и вики, и кръсъкъ на баграта! Бидоха подпрени новитѣ загадъчни единства и съотношения на нѣщата, обаче—и тукъ е Ахилесовата пета на новата ни поезия—само въ рѣдки случаи неопредѣлената Лилиевска емоционалностъ отстъпи мѣсто на хладната ирационалностъ. По тази причина тя не е експресионистична. Въ ничия душа не цвѣнаха хорали—душитѣ на младитѣ продължаваха да гнѣватъ въ синитѣ незабравки на Лилиевската емоционалностъ, да тръпнатъ благоговѣйно предъ възгласа „Музика преди всичко!“ Обаче отъ своя учител младитѣ бѣха вече фактически откъснати. Лилиевъ биде преодолянъ—макаръ човъкътъ на кавала въ тѣхнитѣ души да е още живъ.

Експресионизъмътъ дойде у насъ много рано, преди да бжде изживѣнъ напълно импресионизъмътъ и затова внесе голѣма бъркотия и разнозвучие. Младитѣ продължаваха да бждатъ влюбени въ Лилиева, но танцуваха съ Гео Милевъ и Чавдаръ Мутафовъ, паркетнитѣ кавалери на българския експресионизъмъ. Свършеше имъ джасбанда на младежкото опиянение.

Ясно е: презъ едно такова преходно време и вавилонско смѣшане на езицитѣ не могатъ да се създадатъ нѣща съ трайно художествено значение и затова повечето отъ писаното презъ последнитѣ седемъ години е ценно само като документъ за обликъ на времето. Обаче експресионизъмътъ изигра една положителна роля. Забелзва се вече известно отпрѣгане отъ кошмара на безплодното визионерство, въ което особено лирицитѣ ни, пропилѣха толкозъ много творчески сили. Настѣпва бавно едно опомняне, на което вече сме обръщали вниманието при други случаи, и то намира изразъ въ неоспоримото желание на нѣкой по-млади поети да намѣрятъ изгубеното съприкосновение съ родната действителностъ. То не е случайностъ, скокъ— то биде уведено отъ експресионизма, който проповѣдва примитивизъмъ. Нашиятъ животъ е примитивенъ и трѣбваше да бжде подиренъ отъ експресионизма. Връщането къмъ реалността, на което сме свидетели отъ две-три години насамъ, не трѣбва да се разглежда като повратъ къмъ реализма на миналото. То е дадено повече подъ знака на примитивистичнитѣ тежнения на експресионизма и затова въ творческитѣ си опити се отличава корено отъ реализма на единъ Елиинъ Пелинъ, Йорданъ Йовковъ, Добри Немировъ. Имаме нѣщо напълно ново, макаръ тукъ и тамъ сраждането съ родната действителностъ да разкрива нѣкой отъ свойственоститѣ на миналото отношение къмъ нашата реалностъ. Това сраждане съ българския животъ, за което ни помогна експресионизъмътъ съ своя повикъ къмъ примитивизъмъ, трѣбва да се тълкува не само литературно-исторически, но и културно-исторически. Човъкътъ на Балкана, влюбенъ въ живота, близъкъ нему, излива нѣщо отъ своята топла, алена кръвъ въ жилитѣ на блѣдия съзрѣцателъ отъ неотдавнашното минало, въ човѣка на кавала отъ новото време, живѣящъ отчасти въ душитъ на всинца ни, но възкръсващъ у мнозина въ цѣлия си ръстъ.

Д-ръ Константинъ Гълъбовъ
доцентъ въ университета

Докато въ държавитѣ мдрецитѣ не станатъ царе и царетѣ и държавницитѣ мдречи, впрочемъ можщи, трудолюбиви и дълбоки, докато не съпаднатъ сила и духъ ведно... дотогава мизерията и нещастieto нѣма да изчезнатъ.

Платонъ

Нашитѣ най-силни лѣкове сж революциитѣ и войнитѣ.

Ницше.

По въпроса за Народната опера

Различни мнения четохме за нѣкакви неуредици въ Народната опера.

Г-нъ Добри Христовъ въ в. Напредъ, брой 10, отъ 5 т. м. подъ заглавие Народната опера въ опасностъ, се мъчи да докаже, въ десетъ точки, че операта била на умираше, благодарение на лошата управа.

Ние нѣма да се спираме на всѣка точка поотдѣлно, защото всичкитѣ се свеждатъ къмъ това, че управата е била „некадърна“, а ще се спремъ само върху нѣкои отъ тѣхъ.

Въ първата си точка г. Д. Христовъ казва, че нашитѣ най-добри оперни сили, като: Ана Тодорова, Петъръ Райчевъ и Морфова били отчуждени и неприятелски настроени къмъ нашата опера.

Ние знаемъ съ положителностъ, че Ана Тодорова напусна операта ни за това, че неможеше да бжде платена. Тогавашниятъ министъръ на Просвѣщенiето казваше, че тя искала като заплата почти едната трета отъ цѣлата субсидия на държавата. Е, добре! Ако тя земеше 1/3, то какво ще остане за другитѣ артисти? Ние можемъ само да съжаляваме, че нѣмаме тия средства, за да възвѣрнемъ нея и другитѣ двама, които сж нашата гордостъ въ чужбина.

Но „всѣко зло за добро“ — казва народната мдростъ. Ако тия наши артисти не бѣха ни напуснали, свѣта нѣмаше да знае, че и България ражда голѣми таланти.

Въ всѣки случай за неоставането на Ана Тодорова никакъ не е виноватъ директоръ Петко Наумовъ, защото той най-много е цѣнилъ тая наша лѣвица и най-много насърчавалъ било лично, било чрезъ печата.

Г. Д. Христовъ обвинява г. Петко Наумовъ, че билъ приелъ стажанти-артисти и че тѣ биле въ тежестъ на операта. А какъ мисли г. Добри Христовъ, може ли една опера да живѣе безъ обновление? Ако нѣкога Ана Тодорова не бѣше стажувала въ операта ни, па и всичкитѣ стари артисти, които покойния Михайловъ—Стоянъ съ голѣмъ трудъ и постоянство създаде, щѣхме ли днесъ да ги имаме? Колко трудъ и средства струватъ тѣ? Ако нѣма млади сили, кой ще замѣни старитѣ? Ние мислимъ, че старитѣ артисти нѣматъ интересъ да се изтощаватъ, и че сами трѣбва да желаятъ да иматъ дубльори. Тѣ трѣбва да се радватъ, когато намѣрятъ достойни свои замѣстници, ако действително желаятъ успѣха на народната ни опера.

Не трѣбва да се чака щото старитѣ да слѣзатъ отъ сцената, та тогава да имъ търсимъ замѣстници. Това би значило да се тури ключъ на операта, отъ което именно се бои г. Добри Христовъ. Па и защо се вика противъ младитѣ стажанти-артисти? Колко сж тѣ? Всички около 12 души, отъ които едни получаватъ 1000—1200 лв. основна заплата — по малко значи отъ единъ расиленъ, а вършатъ работа, както и другитѣ артисти и нѣкой отъ тѣхъ сж безъ заплата. Въ чуждитѣ опери сжщо така има стажанти артисти и стажанти диригенти, но и да ги нѣмаше тѣхната работа е по лесна, защото тамъ има голѣмъ кадъръ обиграни артисти, благодарение на многото опери, та, при нужда веднага могатъ да заменятъ старитѣ. Нека се знае добре, че само сцената създава рутинирани артисти. А у насъ отъ дѣ ще се взематъ, когато имаме само една опера?

Престъпно е да се отрича, че г. Петко Наумовъ нѣма заслуги за нашето оперно дѣло. Наопаки, тѣ сж много, но една отъ тѣхъ е и тая, че той се постара да открие нови таланти и пригответъ замѣстници на старитѣ.

Г. Добри Христовъ се възмущава, че Пикова Дама се готвила по вече отъ година. Това не е вѣрно, но и така да е, не е грѣхъ. Въ Моск. Художеств. театръ една пиеса се разучава по година— две, до като артиститѣ се сживятъ съ ролитѣ си и за това тоя театръ държи рекордъ надъ останалитѣ. Ако толкова време трѣбва за една драма, то колко е нужно за една опера, поставена художествено? А известно е, че разучаването на операга е много по трудно отъ една драма. Истината е, че Пикова Дама се готви само отъ четири месеца насамъ, а не отъ година. И при по-

раншнитѣ управления не се е работило по-бързо. И ако една опера е била пригответена за месецъ, то такава е било нейното изнасяние — дилетантско.

Нашата публика си изработи вече художественъ вкусъ и не иска да и се поднасятъ недоносчета.

Що се отнася до приходитѣ на операта самъ г. Добри Христовъ казва че никжде въ свѣта оперитѣ не си покриватъ разходитѣ. Тѣ винаги иматъ голѣми дефицити, които плаща държавата.

Щатъ сж Оперъ въ Виена, която побира три пѣти по вече публика отъ нашата и дѣто мѣстата сж по 500—600 лв. свършва съ грамаденъ дефицитъ. А нашата опера почти си покрива разходитѣ. Това се дължи на малкитѣ заплати на артиститѣ.

Трѣбва да признаемъ, че ние българитѣ имаме една крайно не симпатична черта да търсимъ винаги въ всѣка работа недостаткитѣ. За бѣлхата изгаряме чергата. Ние не умеемъ да се възхитимъ отъ хубавото, отъ прекарасното до толкова, че да простимъ нѣкой грапавини. Не обичаме сжщо да признаваме заслугитѣ на никого. Нѣкои може да е направилъ стотици добри дѣла, но не дай Боже веднѣжъ да е сбъркалъ, ние сме готови да му отречемъ всичко.

И този нашъ недостаткъ не е само по отношение на наши хора, такива сме си и къмъ чужденцитѣ.

По този начинъ ние губимъ образа на добре възпитани хора и създаваме мнѣние, че сме човѣци на отрицанието и разрушението.

Време е вече да спремъ да занимаваме обществото съ инсинуации и раздухваме страститѣ. Назначената анкета ще привърши скоро своята работа и тѣ ще ни каже има ли виновни или не. Малко търпение, господа, и ще чуемъ истината,

Б. Илиевъ

МУЗИКАЛЕНЪ СВѢТЪ

Въ Генуа, Италия, се играе Тоска и Риголето безъ отопление въ театъра и възнещитѣ слушатели се удиволствуватъ само наполовина отъ известното талантливо импровизиране, саойствено най-вече на мъжката италианска пѣвческа култура. Най-сензационното презъ м. януарий е било едно вечерно представление на Аида на единъ градски площадъ, съ хиляда участващи лица, подъ диригентството на Верди. Маскерони. На хубавата сценировка сж помагали и звездитѣ на ясното небе а на инструментировката тромбитѣ на случайно минаващитѣ автомобили изъ съседнитѣ улици.

Въ Москва, оперния сезонъ върви мудоно. Академическия театръ дава Саломе и Електра отъ Штраусъ и Далечния звукъ отъ Шрекеръ. Представятъ се още Бътърфлай, Бохеми, Травята, Риголето и пр. Новъ духъ лѣха отъ дветѣ оперни крила на Художествения театръ едното отъ които сега е въ турне изъ Америка съ шефа си Владимиръ Немировичъ Данченко, а другото, подъ рководството на Константинъ Станиславски се подготвя да излѣзе предъ публиката въ Москва.

Парижъ. Следъ отпразнуване стогодишнината на La dame blanche отъ Боалдино, френския оперенъ театръ Opéra comique дава премиерата на Свирача на виола, четириактна опера отъ Лапара.

Тазя опера е отъ рода на Хофмановитѣ фантастични разкази; действието става въ среднитѣ вѣкове и представя историята на единъ артистъ, който достига върховната точка на изкуството си, благодарение на любовта. Четиритѣ струни на виолата символизиратъ пролѣтътъ и любовта, лѣтото и зрѣлостта, есенята и страданияето, зимата и смъртта. Компониста ни води чрезъ стари вокални теми изъ народната атмосфера на среднитѣ вѣкове, въ второто действие той рисува двореца съ блѣска и съперничествата му, въ третото ни показва смъртното легло на стария строителъ на цигулки и въ последното ни представя едно дворцово пиршество, презъ което свирача на виола си възвръща напуснатата го млада любовница и двамата намиратъ смъртта, въ момента когато четвъртата струна се скѣсва.

ЕХО

БЕЗЪ КОМЕНТАРЪ

Въ бележката „За една театрална критика“ (Напредъ, бр. 13) В. С. казва: „Сега като гледах играта на г. Огняновъ въ ролята на Морисъ, останахъ изненаданъ. Безспорно Огняновъ играе по-добре отъ Фрицъ Кортнеръ, макаръ и да се различава отъ него по разбиране на типа на Мориса. Но какъ благодаримъ ние на нашитъ родни артисти, които жертвуватъ спокойствие, нерви, сърце и кръвъ, за да възпитатъ въ душицѣ ни чувства на сладка радостъ, печалъ или опиянение! Ангелъ Караличевъ, като разглежда връзките между виното и поезията (Слово, бр. 1103) намира: „На свѣта има три пѣтя. По единия ще тръгнешъ съ открито чело, като Донъ Кихотъ — защитникъ на земната правда. По другия ще минешъ като подлецъ съ пречупенъ гръбнакъ. Третия води въ кръчмата. И Федя („Живия трупъ“) като не можалъ да стане герой и подлецъ влезълъ тамъ. И зная, съ каква любовъ се е навелъ великия Толстой надъ топлия трупъ на Федя, който си теглил куршума. Милосърдния старецъ е милвалъ мокрото чело на мъченика, защото е знаелъ, че той носи истинско човѣшко сърце. Много е рано за нашитъ даровити млади поети, да тръгнатъ по третия пѣтя!“

Иванъ Знахаръ дава следната оценка за „сонетитъ“ на Мара Бѣлчева: (В. на Жената, бр. 225) „Тя ни се открива и въ новата си сбирка като пѣвецъ съ значително поетично богатство и своя индивидуалност, макаръ формално да е силно повлияна отъ П. Скавейковъ. Нейната естествена еволюция отъ естетизма къмъ пантеистичното разбиране на свѣта говори, че тя слуша закона на собствената си душа“.

Разтревоженъ любителъ намира (Миръ, бр. 7682) „че художествена критика у насъ се заражда на българска почва, така, както и литературната ни критика: не да се посочатъ качествата и недостатъците на худож. или лит. произведения, а да се засегне, колкото се може повече личността на тѣхнитъ автори“.

Ал. Балабановъ пише за творческия процесъ у П. Ю. Годорова: (Разговоръ, бр. 207) „Т. живѣше съ своята поетическа мисль като съ нѣкой свой живъ другаръ. Разговаряше се съ нея, караше ѝ се, питаше я, искаше отъ нея тя да му даде формицѣ, въ които трѣбва да бже излѣзла, обичаше я, мразеше я, молѣше ѝ се, унасяше се при най-тежки страдания въ образитъ, които му се изпречваха и тежѣва, следъ като се разберѣше съ нея напълно, сѣдаше да я напише, да я изрази въ нѣкоя идилия, малка нагледъ, но дълбока и главно топла, горяща съ огнь, който е горѣлъ въ душата на поета, на художника“.

Г. Кожухаровъ, разглеждайки дѣлото на художника Петъръ Морозовъ казва: (La Bulgarie, бр. 774) „Офорта на Морозовъ е индивидуаленъ и оригиналенъ, както и народенъ, български, защото темитъ му сж чисто български, а най-вече, защото той е запаленъ отъ измамнитъ на подражението“.

Неизвестенъ авторъ говори за разказитъ на Санда Иовчева: (Свѣтъ, бр. 6) „Книгата изобилствува съ фигури и издава доста силна фантазия. Но нѣкой отъ разказитъ сж бледи и твърде въздържани. Тѣ нѣматъ силата, която мечтата би трѣбвало да притежава. За нея би трѣбвало да премахнемъ всички ограничения: да хвърчимъ високо и бързо, да свѣтимъ ослѣпително, да се боримъ страшно, да любимъ неударимо, и да шепнемъ съ всичката нежностъ на переперудена въздишка“.

Като разглежда новата драма на Иванъ Кириловъ: „Жълти пламъци“, Н. В. Изворовъ казва: (Миръ, бр. 7639) „Таланта му тукъ по-силно полчишава, защото той разбира живота, разбира общественитъ недѣзи и нужди, социалнитъ стремежи, и у него се разкрива свѣтълъ, прогресивенъ умъ, т. е. той има усета на истински общественъ дѣецъ, на оная интелектуална сила, която увлича, следъ която вървятъ“.

Андрей Георгиевъ пише за музикалнитъ четения изобщо: (Знаме, бр. 29) „Тѣзи четения сж истинска музикална академия, която вѣвежда слушателя въ онзи миръ, въ който ду-

шитѣ намиратъ и отиди и отговоръ на толкова тайни, които, нито поезията, нито кое да е друго изкуство, нито науката, могатъ да ни дадатъ“.

Къмъ спора около експресионизма и реализма имаме две нови статии: въ едната Чавдаръ Мутафовъ (Слово, бр. 1104) казва: „Това познаване, при което реализма едва смогва да догони непосредственото преживѣване, експресионизмътъ въздигна тепърва въ изкуство. Защото това течение възникна тѣкмо като устремъ къмъ нѣщата: не само като вѣчно мѣняваща се привидностъ, а като сжщина. Въ другата (Миръ, бр. 7688) Л. Владикинъ намира, че „докато нашитъ футуристи нѣколко години вече свободно излагатъ на показъ своето безсилие, животътъ, бѣлг. действителностъ тече, влече ни като голѣма рѣка и напразно чака своя голѣмъ поетъ“.

За диспута между Вартоломеевъ и Исаевъ върху Фройдъ Л. С. казва: (Свобода, бр. 115) „Първото, което трѣбва да се признае, това е, че Исаевъ не познава добре фройдизма и никакъ Толстой. Така, оказа се, че той не разбира Фроидовото безсъзнателно, като го меси съ подсъзнателното. Вартоломеевъ се постара не чрезъ критика, а чрезъ просто изложение на фройдизма и неговитъ крайни изводи, да покаже абсурдитъ, до които може да ни доведе Фройдъ“.

В. Н. Златарски пише за Н. Милевъ и българската история: (Слово, бр. 1108) „Винаги съсредоточенъ въ себе си, при изучаването на сждбнитъ на своя народъ, той търсѣше и намираще смисъла на всѣко събитие; на всѣка промяна, на всѣка духовна и материална проява и като ги оценяваше съвсемъ обективно и всестранно, представяше ги въ пълната имъ свѣтлина и въ вътрешнитъ имъ взаимоотношения“.

КНИЖНИНА

Въ редакцията ни се получиха следнитъ книги:

Садхана, пѣтьтъ къмъ съвършенството отъ Рабиндранатъ Тагоръ. Преводъ на В. Стѣвранъ съ предговоръ отъ Н. Райновъ № 24 отъ Натурфилософско четиво. Цена 20 лв., стр. 208, 1926 г. К-во „Акация“, София.

Това е една отъ най-хубавитъ работи на бележките индийски поетъ, философъ и мдрецъ Тагоръ, познатъ и на Европа отъ поминалогодешното си пжтешествие, носителъ на Нобеловата премия. За да се изкаже всичко, което читателя ще намѣри въ нея, човѣкъ трѣбва да цитира цѣлата книга. Ние нѣмаме това намѣрение, препоръчваме я още веднажъ и заявяваме, че Садхана е една книга, която ще събуди мнозина, ще разсѣе много неясноти, ще стопли много сърдца и ако, освенъ това, стане и действително пжтеводителъ за мнозина, тя е постигнала целта си, която е вложилъ автора въ нея. Защото, това смѣло може да се каже, Садхана е отъ малкото четива, които сж действително нужни за съвременния човѣкъ.

Съвременна биология отъ проф. Жакъ Лъобъ. Преводъ на М. Андрейчева. Съ предговоръ отъ автора и пояснения отъ д-ръ Ас. Златаревъ. № 23 отъ Натурфилософско четиво. Цена 8 лева, стр. 52, 1926 г., К-во „Акация“, София.

Д-ръ Ас. Златаревъ казва за автора на горната книга между другото: „Дѣлото на Лъобъ е образецъ на научна методична творба. Проникнатъ дълбоко отъ идеята, че живота е сложенъ физикохимиченъ процесъ, той навсѣкжде прилага къмъ биологията методитъ на физико-химичното вмешателство и търси закономерности, които въ числа и математични формули да изразяватъ тайнитъ на живата материя. Неговитъ обнародвания сж не само мина отъ ценни факти, а и обилие отъ смели идеи и гипотези“.

Книжката, въ една сбита форма, ни разкрива състоянието на съвр. биология и буди интересъ у читателя да се запознае съ по-сложнитъ процеси на живота и да си ги изясни.

Мистификацията съ произведенията на Хр. Ботевъ отъ В. Ив. Клиничаровъ. Цена 10 лв., стр. 46, 1925 год., София.

Г. Клиничаровъ намира, че напоследъкъ мнозина издаватъ или претенди-

ратъ да издаватъ „неизвестни Ботеви съчинения“ по различни съображения. По този начинъ настѣпва голѣма бъркотия, когато всичко това не е достатъчно провѣрено, а тѣй или иначе напечатано като Ботево. Мистификацията, намира К., произлиза отъ липса на компетентност и второ, отъ недобрость-вестностъ. Той се хвърля въ разгара на словесната борба, осветява нѣкои тъмни жгѣли и всичко това, може би, съ малко пресиленна горещина. Но между другото, когато се извисява надъ дребнитъ дрязги на деня и надъ безсѣдържателнитъ борби около буквата, той действително добива нѣкакъвъ задушевенъ тонъ: „Кой не иска да замъкне Ботѣва подъ своето знаме? Подъ неговия кожухъ иска да се сгуши всѣки безидеенъ и реакционенъ елементъ, черпейки аргументъ за това не въ друго, а въ безграничната любовъ на Хр. Ботѣва къмъ своя народъ и свободата. Ако има писателъ, не само въ нашата национална литература, най-много разпъванъ на кръстъ, това е Ботѣвъ“.

„Българска Мисль“, кн. III. Съдържа: Ст. Л. Костовъ, Златната мина, комедия (край); Йорданъ Йовковъ, Въ огледалото на водата, изъ „старопланински легенди“; Ив. Фичевъ, Изъ моитъ спомени отъ Балк. война; Ив. Д. Шишмановъ, Абецедарѣтъ; Ангелъ Караличевъ, Велковата тъмница (разказъ); Михайлъ Арнаудовъ, Сждбата на Яворовъ; Людмилъ Стояновъ, Христо Ботевъ като лит. критикъ; Ив. Грозевъ, Въ музея на Роденъ; В. Класановъ, Библиотеченъ музей, Г. Коистантинъ, Изъ чуждитъ литератури; Критика: Книгописъ.

Сп. „Българска Мисль“ заслужава подкрепата на всѣки гражданинъ, милѣещъ за просвѣтата на българския народъ. Въ тѣзи рамки да се даде толкова добъръ и подбранъ и разнообразенъ материалъ е цѣлъ подвигъ. Тритъ излѣзли книжки досега сж единъ решителенъ примѣръ за това. Изглежда, че „Бѣлг. Мисль“ ще може да обедини всички творци на бѣлг. литература, най-сетне, Дано!

Речникъ на чуждитъ думи въ музиката. Съставилъ К. Богумировъ. Цена 16 лв., стр. 104, 1926. Достава се отъ автора, Шуменъ.

Настоящиятъ речникъ на чуждитъ думи въ музиката, едновременно и краткъ музикаленъ речникъ, има за целъ да даде на музиканта, любителя и ученика едно бързо и подходяще тълкувание на всички чужди музикални думи, изрази, съкращения и знаци, които псъртятъ всѣки нотенъ листъ и се срещатъ въ музикалната литература.

Какъвъ е сегашния „правовисенъ речникъ на българския книжовенъ езикъ“ (отзивъ) отъ проф. Б. Цоневъ. Цена 10 лв., стр. 60, 1925 г., София.

Проф. Б. Цоневъ предприема кампания противъ официалния правовисъ, когато намира за фалшивъ и неотговорещъ на бѣлг. речъ. За него той казва: „Година и пол. вече го мѣтиха неговитъ автори, за да ни го представятъ—пакъ недоносче. Като го зехъ на ржце, тежка въздишка ми се изтръгне изъ гърдите: бедна българска младежъ, си казахъ, бедни ученици и ученички! Било ви писано да ви мжчатъ още съ излишни и недомислени правила за ѣ и ж!“

(Спазваме правовиса на професора). Всичко хубаво, но само да не се навърляше г. професора противъ своитъ колеги тѣй рѣзко. Защото, както казва самия той, тия работи сж инатъ не ставанъ.

РАЗНИ

Администрацията на в. Изтокъ моли абонатитъ да съобщаватъ абонаментния си номеръ при каквито и да било пратки и справки.

Трудовѣтъ на Никола Милевъ. Комитетътъ въ съставъ проф. Златарски, проф. Б. Пеневъ, проф. Ст. Консуловъ и Г. Кулишевъ е прегледалъ вече и разпределилъ всички книжа и книги, останали отъ покойния.

Тѣхното печатане ще почне въ най-скоро време.

Изложба на Хр. Каварналиевъ. На 21 т. м. въ недѣля, въ Тръпковата галерия се открива изложба отъ бѣлг. художникъ Хр. Каварналиевъ.

Законопроектъ за литературата, изкуствата и науката. Въ Мин. на Просвѣщенieto е приготвенъ законопроектъ за литературата, изкуствата и науката, който ще се изпрати на компетентни лица и учреждения. Въ конспективнитъ мотиви на законопроекта се казва:

„Държавата отъ основаването си до сега е покровителствувала литературата, науката и изкуствата. Това покровителство е намирало редовно изразъ въ държ. бюджетъ. При това положение не сж били спазвани два основни принципа — система и компетентност. Културнитъ насърчения най-често сж били дѣло на едно лице. А културната работа по своето естество налага сътрудничество на нѣколко компетентни. Отъ друга страна уличната литература и безнравственитъ издания и прояви, особено въ областта на литературата и изкуствата следъ войнитъ взиматъ лоши размѣри. Освенъ това съ законопроекта се цели да се насърчатъ сполученитъ прояви на бѣлг. творчески духъ.“

Голѣмъ бѣлг. ежедневникъ. Близо месецъ вече въ София излиза ежедневника „Напредъ“, който въ кжсо време успѣ да спечели симпатитъ на голѣмо число читатели. Това се дължи на голѣмото разнообразие, подържано винаги въ всички направления: политика, изкуство и литература, съ решителна настойчивостъ у новия ежедневникъ. „Напредъ“ излиза всѣки денъ въ 6 страници. И въ тѣзи страници читателътъ ще намѣри винаги това, което е на дневенъ редъ, околю което се разисква, разглежда, спори, предадена съ нужната обективностъ. Политическия прегледъ отъ чужбина стои на завидна висота. Страницитъ за наука, изкуство и литература се списватъ добре; тамъ срещаме винаги най-новото. Колона за кино и др. Разбирасе, има още много да се желае, за да стане „Напредъ“ единъ истински голѣмъ ежедневникъ по западно европейски образецъ.

Но и това, което дава сега за сега, е задоволително за у насъ и при нашитъ условия.

Нова книга за изкуството. Излѣзла е отъ печатъ книгата оперно изкуство и наши оперни дейци отъ нашия музикаленъ критикъ и сътрудникъ на вестника ни Ив. Камбуровъ. Въ 6 глави се разглеждатъ принципалнитъ въпроси на оперното изкуство и въ последната е дадено мѣсто на нашитъ оперни дейци съ портрети на самитъ артисти.

Тази книга е първа по рода си у насъ. Достава се отъ автора ул. Маринъ Дриновъ 2-а — София

Отъ Левъ Шестовъ, бележития руски философъ на български досега нѣма почти нищо преведено. Чарѣтъ на неговитъ съчинения се дължи на живото, безпредразсѣдно, ентузиазизирано мислене, въ непреодолимия стремежъ на една душевна нужда. Той е единъ отъ малкото хора, които сж разглеждали Достоевски, Толстой и Ницше не отъ интересъ, а поради сроднитъ връзки, лежащи между него и тѣхъ. Тѣй, неговитъ трудове не сж нищо друго, освенъ едно огледало на борбитъ въ собствената му душа.

Раздѣла съ Райнеръ Мариа Рилке. Неговата приятелка Елена Ностицъ описва раздѣлата си съ бележития нѣмски лирикъ: „Когато настѣпи часътъ на заминаването, Рилке остана: местността го бѣ пленила. Автомобилътъ бѣ готовъ да тръгне, много познати ме заобикаляха и продумваха нѣщо за сбгомомъ, а той все още бѣ невидимъ. Сетне, внезапно подаде ржка изъ сивата мъгла, кждето до тогава бѣ стоялъ, задъ колата. Никой не го видѣ, нито забележа, „тѣй безмълвно се раздѣлихме“.

Стихове отъ Реймонъ Радиге. Отъ рано загиналия даровитъ френски романистъ Радиге, автора на „Дявола въ тѣлото“, напоследъкъ при Bernard Grasset сж излезли посмъртнитъ му стихове „Les Joueurs en feu“. Тукъ поета проличава много по-силно, отколкото въ неговата проза и човѣкъ чувствува ранната му смъртъ като една загуба за френската литература.